

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

12. januar 2023*

»Præjudiciel forelæggelse – konkurrence – misbrug af dominerende stilling – regler for søgsmål i henhold til national ret angående erstatning for overtrædelser af bestemmelser i medlemsstaternes og Den Europæiske Unions konkurrenceret – direktiv 2014/104/EU – artikel 5 og 6 – fremlæggelse af beviser – beviser i en konkurrencemyndigheds sagsakter – verserende procedure ved Europa-Kommissionen vedrørende en overtrædelse af konkurrencereglerne – nationalt erstatningssøgsmål om samme overtrædelse – betingelser for fremlæggelse af beviser«

I sag C-57/21,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Nejvyšší soud (øverste domstol, Den Tjekkiske Republik) ved afgørelse af 16. december 2020, indgået til Domstolen den 1. februar 2021, i sagen

RegioJet a.s.

mod

České dráhy a.s.,

procesdeltager:

Česká republika, Ministerstvo dopravy,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Prechal, og dommerne M.L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl (refererende dommer) og J. Passer,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 3. februar 2022,

* Processprog: tjekkisk.

efter at der er afgivet indlæg af:

- RegioJet a.s. ved advokát O. Doležal,
- České dráhy a.s. ved advokáti J. Kindl, S. Mikeš og K. Muzikář,
- den græske regering ved K. Boskovits, som befuldmægtiget,
- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato F. Sclafani,
- Europa-Kommissionen ved B. Ernst, P. Němečková og C. Zois, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 5. maj 2022, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 5, stk. 1 og 4, artikel 6, stk. 5, litra a), og artikel 6, stk. 7 og 9, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/104/EU af 26. november 2014 om visse regler for søgsmål i henhold til national ret angående erstatning for overtrædelser af bestemmelser i medlemsstaternes og Den Europæiske Unions konkurrenceret (EUT 2014, L 349, s. 1).
- 2 Denne anmodning er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem RegioJet a.s. og České dráhy a.s. vedrørende en begæring om fremlæggelse af beviser, som er blevet indgivet af RegioJet i forbindelse med et søgsmål med påstand om erstatning for den angivelige skade, som RegioJet har lidt på grund af selskabet České dráhys konkurrencebegrænsende adfærd.

Retsforskrifter

EU-retten

Forordning (EF) nr. 1/2003

- 3 7. og 21. betragtning til Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [artikel 101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 2003, L 1, s. 1) har følgende ordlyd:
 - »(7) De nationale domstole spiller en afgørende rolle ved anvendelsen af [EU's] konkurrenceregler. De beskytter privatpersoners rettigheder efter [EU-]retten, når de træffer afgørelse i sager mellem privatpersoner, f.eks. når de tilkender personer, der har lidt skade på grund af overtrædelserne, skadeserstatning. De nationale domstoles rolle supplerer i denne forbindelse de nationale konkurrencemyndigheders. De bør derfor gives beføjelse til at anvende [...] [artikel 101 TEUF og 102 TEUF] fuldt ud.

[...]

(21) Den ensartede anvendelse af konkurrencereglerne forudsætter også, at der etableres et samarbejde mellem medlemsstaternes domstole og [Europa-]Kommissionen. Dette er relevant for alle domstole i medlemsstaterne, som anvender [...] artikel 101 TEUF og 102 TEUF], hvad enten de anvender dem i søgsmål mellem private parter, eller fungerer som offentlige håndhævere eller appelretter. De nationale domstole bør især have mulighed for at henvende sig til Kommissionen for at indhente oplysninger eller udtalelser om anvendelsen af [EU-konkurrenceretten]. [...]«

4 Denne forordnings artikel 2 med overskriften »Bevisbyrde« bestemmer:

»I samtlige medlemsstaters og [Unionens] procedurer vedrørende anvendelsen af [artikel 101 TEUF og 102 TEUF] påhviler bevisbyrden for overtrædelse af [artikel 101, stk. 1, TEUF eller artikel 102 TEUF] den part eller myndighed, der gør overtrædelsen gældende. [...]«

5 Den nævnte forordnings artikel 5 har følgende ordlyd:

»Medlemsstaternes konkurrencemyndigheder er beføjede til at anvende [artikel 101 TEUF og 102 TEUF] i konkrete sager. I denne forbindelse kan de enten på eget initiativ eller på grundlag af en klage vedtage følgende beslutninger:

- påbyde at en overtrædelse skal bringes til ophør
- træffe foreløbige forholdsregler
- acceptere tilsagn
- pålægge bøder, tvangsbøder eller andre former for sanktioner, der er fastsat i deres nationale ret.

Når det på grundlag af de oplysninger, de er i besiddelse af, følger, at betingelserne for et forbud ikke er opfyldt, kan de tillige beslutte, at der ikke er nogen grund til, at de griber ind.«

6 Den samme forordnings kapitel III vedrører de afgørelser, som Kommissionen vedtager i henhold til artikel 101 TEUF og 102 TEUF. Disse afgørelser kan bestå i konstatering og standsning af overtrædelser (artikel 7), vedtagelse af foreløbige forholdsregler (artikel 8), afgørelser, der gør tilsagn bindende (artikel 9), og endelig en konstatering af, at artikel 101 TEUF og 102 TEUF ikke finder anvendelse (artikel 10).

7 Artikel 11 i forordning nr. 1/2003 med overskriften »Samarbejde mellem Kommissionen og medlemsstaternes konkurrencemyndigheder« fastsætter følgende i stk. 1 og 6:

»1. Kommissionen og medlemsstaternes konkurrencemyndigheder anvender [EU's] konkurrenceregler i nært samarbejde.

[...]

6. Når Kommissionen indleder en procedure med henblik på vedtagelse af en beslutning i henhold til kapitel III, mister medlemsstaternes konkurrencemyndigheder deres kompetence til at anvende [artikel 101 TEUF og 102 TEUF]. Er en medlemsstats konkurrencemyndighed

allerede ved at behandle en sag, indleder Kommissionen først en procedure efter at have rådført sig med den nationale konkurrencemyndighed.«

- 8 Denne forordnings artikel 16 med overskriften »Ensartet anvendelse af [EU-]konkurrenceretten« bestemmer:

»1. Når de nationale domstole i henhold til [...] artikel [101 TEUF] eller [102 TEUF] træffer afgørelse om aftaler, vedtagelser eller praksis, som allerede er genstand for en kommissionsbeslutning, kan de ikke træffe afgørelser, der er i strid med den beslutning, som Kommissionen har truffet. De skal ligeledes undgå at træffe afgørelser, som vil være i strid med en beslutning, som Kommissionen har til hensigt at træffe i en procedure, som den har indledt. Med henblik herpå kan de nationale domstole vurdere, om det er nødvendigt at udsætte sagen. Disse forpligtelser berører ikke rettighederne og forpligtelserne efter [...] artikel [267 TEUF].

2. Når medlemsstaternes konkurrencemyndigheder i henhold til [artikel 101 TEUF eller 102 TEUF] træffer afgørelse om aftaler, vedtagelser eller praksis, som allerede er genstand for en kommissionsbeslutning, kan de ikke træffe afgørelser, der er i strid med den beslutning, som Kommissionen har truffet.«

Forordning (EF) nr. 773/2004

- 9 Artikel 2, stk. 1, i Kommissionens forordning (EF) nr. 773/2004 af 7. april 2004 om Kommissionens gennemførelse af procedurer i henhold til [artikel 101 TEUF og 102 TEUF] (EUT 2004, L 123, s. 18), som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 622/2008 af 30. juni 2008 (EUT 2008, L 171, s. 3), fastsætter:

»Kommissionen kan beslutte at indlede en procedure med henblik på at vedtage en beslutning i henhold til kapitel III i forordning (EF) nr. 1/2003 på et hvilket som helst tidspunkt, dog senest den dato, hvor den meddeler en foreløbig vurdering som omhandlet i forordningens artikel 9, stk. 1, udsender en meddelelse af klagepunkter eller opfordrer parterne til at tilkendegive en interesse i at indlede forligsdrøftelser, eller den dato, hvor der offentliggøres en meddelelse i henhold til forordningens artikel 27, stk. 4, alt efter hvilken af disse datoer der kommer først.«

Direktiv 2014/104

- 10 6. 15., 21., 23. og 25.-28. betragtning til direktiv 2014/104 har følgende ordlyd:

»(6) For at sikre en effektiv privat håndhævelse i henhold til civilretten og en effektiv offentlig håndhævelse fra konkurrencemyndighedernes side, skal der være et samspil mellem begge redskaber, så konkurrencereglerne bliver så effektive som muligt. Det er nødvendigt på en sammenhængende måde at regulere, hvordan de to former for håndhævelse koordineres, f.eks. i forhold til ordningerne for aktindsigt i dokumenter hos konkurrencemyndighederne. [...]

[...]

(15) Beviser er et vigtigt element ved anlæggelse af sag om erstatning for overtrædelse af EU-konkurrenceretten eller national konkurrenceret. Da konkurrenceretlige retssager er kendetegnet ved informationsasymmetri, er det hensigtsmæssigt at sikre, at sagsøgere får ret til at kræve fremlæggelse af beviser af relevans for deres krav, uden at de behøver at angive de konkrete beviser. For at sikre ligestilling af parterne bør disse midler også være til rådighed for sagsøgte under erstatningssøgsmål, således at de kan anmode de pågældende sagsøgere om fremlæggelse af beviser. Nationale retter bør også kunne kræve, at tredjemand, herunder offentlige myndigheder, skal fremlægge beviser. Såfremt en national ret agter at kræve, at Kommissionen skal fremlægge beviser, finder princippet i [EU-traktatens artikel 4, stk. 3,] om loyalt samarbejde mellem Unionen og medlemsstaterne og artikel 15, stk. 1, i forordning [...] nr. 1/2003 anvendelse hvad angår anmodninger om oplysninger. Når nationale retter kræver, at offentlige myndigheder fremlægger beviser, finder principperne om retligt og administrativt samarbejde i henhold til EU-retten eller national ret anvendelse.

[...]

(21) Af hensyn til effektivitet og konsekvens i Kommissionens og de nationale konkurrencemyndigheders anvendelse af artikel 101 [TEUF] og 102 [...] TEUF skal der være en fælles tilgang i hele Unionen til fremlæggelse af beviser, der indgår i en konkurrencemyndigheds sagsakt. Fremlæggelse af beviser må ikke i unødigt grad svække effektiviteten af en konkurrencemyndigheds håndhævelse af konkurrenceretten. [...]

[...]

(23) Kravet om proportionalitet bør nøje vurderes, hvis fremlæggelsen risikerer at ødelægge en konkurrencemyndigheds undersøgelsesstrategi ved at afsløre, hvilke dokumenter der indgår i sagsakterne, eller risikerer at have negativ indflydelse på, hvordan virksomhederne samarbejder med konkurrencemyndighederne. Der bør lægges særlig vægt på at forhindre »fisketure«, dvs. ukonkrete eller for brede søgninger efter oplysninger, der sandsynligvis ikke er relevante for søgsmålets parter. Begæringer om fremlæggelse bør derfor ikke anses for rimelige i forhold til formålet, når det drejer sig om en generel fremlæggelse af dokumenter i en konkurrencemyndigheds sagsakter vedrørende en bestemt sag eller om en generel fremlæggelse af dokumenter forelagt af en part i forbindelse med en konkret sag. Så omfattende begæringer om fremlæggelse ville heller ikke være i overensstemmelse med den begærende parts forpligtelse til at angive beviser eller kategorier af beviser så præcist og snævert som muligt.

[...]

(25) En undtagelse bør gælde for så vidt angår enhver fremlæggelse, der, hvis den blev pålagt, ville gribe forstyrrende ind i en konkurrencemyndigheds igangværende efterforskning af en overtrædelse af EU-konkurrenceretten eller national konkurrenceret. Oplysninger, som udarbejdes af en konkurrencemyndighed i forbindelse med dens håndhævelse af EU-konkurrenceretten eller national konkurrenceret og sendes til sagens parter (f.eks. en »meddelelse af klagepunkter«), eller som udarbejdes af en part i sagen (f.eks. besvarelser af konkurrencemyndighedens anmodninger om oplysninger eller vidneforklaringer), bør derfor først kunne fremlægges i erstatningssøgsmål, efter at konkurrencemyndigheden har afsluttet sin sag, f.eks. ved vedtagelse af en beslutning i henhold til artikel 5 eller kapitel III i forordning [...] nr. 1/2003 undtagen beslutninger om foreløbige forholdsregler.

- (26) Procedurer for bødefritagelse eller bødenedsættelse og forligsprocedurer er vigtige redskaber i den offentlige håndhævelse af EU-konkurrenceretten, da de bidrager til opdagelse, effektiv retsforfølgning og sanktionering af de alvorligste overtrædelser af konkurrenceretten. [...] For at sikre, at virksomheder fortsat er villige til frivilligt at fremsætte redegørelser til brug for bødefritagelse eller bødenedsættelse eller forligsredegørelser til konkurrencemyndighederne, bør sådanne dokumenter undtages fra fremlæggelsen af beviser. [...]
- (27) Dette direktivs regler om fremlæggelse af andre dokumenter end redegørelser til brug for bødefritagelse eller bødenedsættelse og forligsredegørelser sikrer, at skadelidte parter fortsat har tilstrækkeligt med andre muligheder for at få adgang til relevante beviser, som de har brug for til forberedelse af erstatningssøgsmål. Nationale retter bør efter anmodning fra en sagsøger selv have adgang til dokumenter, for hvilke undtagelsen gøres gældende, for at kontrollere hvorvidt deres indhold falder uden for definitionen af redegørelser til brug for bødefritagelse eller bødenedsættelse og forligsredegørelser i dette direktiv. Indhold, der falder uden for disse definitioner, bør kunne fremlægges på de relevante betingelser.
- (28) Nationale retter bør til hver en tid i forbindelse med erstatningssøgsmål kunne give pålæg om fremlæggelse af beviser, der foreligger uafhængigt af den sag, der behandles af en konkurrencemyndighed («allerede eksisterende oplysninger»).
- 11 Ifølge artikel 2, nr. 17), i direktiv 2014/104 forstås ved »allerede eksisterende oplysninger« bevis, der eksisterer uanset sagens behandling ved en konkurrencemyndighed, og uanset om disse oplysninger foreligger i en konkurrencemyndigheds sagsakter.
- 12 Dette direktivs artikel 5 med overskriften »Fremlæggelse af beviser« bestemmer:
- »1. Medlemsstaterne sikrer i forbindelse med erstatningssøgsmål i Unionen, at nationale retter på anmodning af en sagsøger, der har fremlagt en begrundelse med rimeligt tilgængelige faktuelle oplysninger og beviser, som i tilstrækkelig grad understøtter rimeligheden af hans erstatningskrav, kan pålægge sagsøgte eller tredjemand at fremlægge relevante beviser, som er undergivet deres rådighed, på de betingelser, der er fastsat i dette kapitel. Medlemsstaterne sikrer, at nationale retter på sagsøgtes anmodning kan pålægge sagsøger eller tredjemand at fremlægge relevante beviser.
- [...]
2. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale retter kan kræve fremlæggelse af nærmere angivne beviser eller relevante kategorier af beviser, der er beskrevet så præcist og så snævert som muligt på grundlag af rimeligt tilgængelige faktuelle oplysninger i begrundelsen.
3. Medlemsstaterne sikrer, at nationale retter begrænser fremlæggelsen af beviser til, hvad der er rimeligt i forhold til formålet. Ved afgørelsen af, om en parts begæring om fremlæggelse er rimelig i forhold til formålet, tager de nationale retter hensyn til alle berørte parter og tredjemands legitime interesser. De skal særligt tage hensyn til:
- a) i hvor høj grad kravet eller påstanden understøttes af tilgængelige faktuelle oplysninger og beviser, der berettiger begæringen om fremlæggelse af beviser

b) omfanget af fremlæggelsen af beviser og omkostningerne herved, navnlig for eventuelle berørte tredjemænd, herunder for at forhindre ukonkret søgning efter oplysninger, der sandsynligvis ikke er relevante for søgsmålets parter

c) om de beviser, der søges fremlagt, indeholder fortrolige oplysninger, særlig om eventuelle tredjemænd, og de ordninger, der er fastlagt, for beskyttelse af sådanne fortrolige oplysninger.

4. Medlemsstaterne sikrer, at nationale retter har beføjelse til at kræve fremlæggelsen af beviser, der indeholder fortrolige oplysninger, når de finder dem relevante i forbindelse med erstatningssøgsmålet. Medlemsstaterne sikrer, at nationale retter ved pålægget om fremlæggelse af disse oplysninger råder over effektive foranstaltninger til at beskytte sådanne oplysninger.

5. Virksomheders interesse i at undgå erstatningssøgsmål som følge af en overtrædelse af konkurrenceretten er ikke en interesse, der skal beskyttes.

[...]

8. Med forbehold af stk. 4 og 7 og artikel 6 er denne artikel ikke til hinder for, at medlemsstaterne kan opretholde eller indføre regler, som vil føre til en mere omfattende fremlæggelse af beviser.«

13 Følgende fremgår af det nævnte direktivs artikel 6 med overskriften »Fremlæggelse af beviser i en konkurrencemyndigheds sagsakter«:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at denne artikel finder anvendelse foruden artikel 5, når nationale retter med henblik på et erstatningssøgsmål kræver fremlæggelse af beviser i en konkurrencemyndigheds sagsakter.

[...]

4. Ved vurdering af proportionaliteten af et pålæg om fremlæggelse af oplysninger i overensstemmelse med kriterierne i artikel 5, stk. 3, vurderer nationale retter følgende i tillæg hertil:

a) hvorvidt begæringen er affattet specifikt med hensyn til arten, genstanden eller indholdet af dokumenter forelagt for en konkurrencemyndighed eller indeholdt i dennes sagsakter snarere end som en ukonkret ansøgning vedrørende dokumenter, der er indgivet til en konkurrencemyndighed

b) hvorvidt den part, der begærer fremlæggelse af oplysninger, gør dette i forbindelse med et erstatningssøgsmål ved en national ret, og

c) om der i forbindelse med stk. 5 og 10 eller på anmodning af en konkurrencemyndighed i henhold til stk. 11 er behov for at sikre effektivitet i den offentlige håndhævelse af konkurrenceretten.

5. Nationale retter kan først pålægge fremlæggelse af følgende kategorier af beviser, når en konkurrencemyndighed med vedtagelsen af en beslutning eller på anden måde har afsluttet sagen:

a) oplysninger, som er udarbejdet af en fysisk eller juridisk person specifikt til brug for en konkurrencemyndigheds behandling af sagen

b) oplysninger, som er udarbejdet af konkurrencemyndigheden og fremsendt til parterne i forbindelse med dens behandling af sagen, og

c) forligsredegørelser, der er trukket tilbage.

6. Medlemsstaterne sikrer, at nationale retter på intet tidspunkt med henblik på et erstatningssøgsmål kan pålægge en part eller tredjemand at fremlægge følgende kategorier af beviser:

a) redegørelser til brug for bødefritagelse eller bødenedsættelse, og

b) forligsredegørelser.

7. En sagsøger kan indgive en begrundet begæring om, at en national ret får adgang til de beviser, der er omhandlet i stk. 6, litra a) eller b), med det ene formål at sikre, at deres indhold svarer til definitionerne i artikel 2, nr. 16) og 18). I denne vurdering kan nationale retter kun anmode om bistand fra den kompetente konkurrencemyndighed. Ophavsmændene til de pågældende beviser kan også have mulighed for at blive hørt. Den nationale ret giver under ingen omstændigheder andre parter eller tredjemænd adgang til disse beviser.

8. Hvis kun dele af de begærede beviser er omfattet af stk. 6, fremlægges de resterende dele heraf, alt efter hvilken kategori de tilhører, i overensstemmelse med de relevante stykker i denne artikel.

9. Fremlæggelsen af beviser i en konkurrencemyndigheds sagsakter, der ikke falder ind under nogen af kategorierne i denne artikel, kan i erstatningssøgsmål pålægges når som helst med forbehold af denne artikel.

[...]

11. I det omfang en konkurrencemyndighed er villig til at fremføre sine synspunkter om proportionaliteten af begæring om fremlæggelse af oplysninger, kan den på eget initiativ fremsætte bemærkninger til den nationale ret, ved hvilken pålægget om fremlæggelse af oplysninger begæres.«

14 Artikel 22 i direktiv 2014/104 med overskriften »Tidsmæssig anvendelse« bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale love og bestemmelser, der vedtages i henhold til artikel 21 med henblik på at overholde dette direktivs materielle bestemmelser, ikke har tilbagevirkende kraft.

2. Medlemsstaterne sikrer, at alle nationale love og bestemmelser, der vedtages i henhold til artikel 21, [ud over] de i stk. 1 omhandlede, ikke finder anvendelse på erstatningssøgsmål, der indbringes for en national ret før den 26. december 2014.«

Tjekkisk ret

Lov nr. 143/2001

- 15 Zákon č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže (lov nr. 143/2001 om konkurrencebeskyttelse) i den udgave, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »lov nr. 143/2001«), fastsætter i § 1, stk. 1, at den »[...] tilrettelægger, hvorledes konkurrencen på markedet for produkter og tjenesteydelser [...] beskyttes mod enhver form for praksis, der hindrer, hæmmer, fordrejer eller truer konkurrencen«.
- 16 § 21ca, stk. 2, i lov nr. 143/2001 bestemmer i det væsentlige, at dokumenter og oplysninger udarbejdet og indgivet til brug for en administrativ procedure i en sag, der verserer for den nationale konkurrencemyndighed, kun kan fremlægges for offentlige myndigheder efter afslutningen på undersøgelsesproceduren eller den nationale konkurrencemyndigheds endelige beslutning om at afslutte den administrative procedure.

Lov nr. 262/2017

- 17 Zákon č. 262/2017 Sb. o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže (lov nr. 262/2017 om skadeserstatning på konkurrenceområdet, herefter »lov nr. 262/2017«) tilsigter at gennemføre direktiv 2014/104 i tjekkisk ret.
- 18 Det fremgår af denne lovs § 2, stk. 2, litra c), at navnlig »bevisdokumenter og oplysninger, der er givet udtrykkeligt med henblik på den administrative procedure for den [nationale] konkurrencemyndighed«, er fortrolige oplysninger, der er beskyttet af en fortrolighedsforpligtelse.
- 19 Det fremgår i det væsentlige af den nævnte lovs § 10, stk. 1, at afdelingsformanden inden indledningen af en procedure i forbindelse med et erstatningsøgsmål for en skade som følge af en konkurrencebegrænsning, efter begæring fra den part, der har anlagt dette søgsmål, og som på grundlag af de foreliggende faktiske forhold kan godtgøre rimeligheden af vedkommendes ret til erstatning for skade som følge af konkurrencebegrænsningen, når dette er nødvendigt og står i rimeligt forhold til sagsøgerens udøvelse af retten til at kræve erstatning for tabet, pålægger dem, der er i besiddelse heraf, at fremlægge visse dokumenter, der gør det muligt at undersøge situationen.
- 20 Den samme lovs § 15, stk. 4, bestemmer, at »[f]orpligtelsen til at fremlægge fortrolige oplysninger, der er omhandlet i lovens § 2, stk. 2, litra c), tidligst kan pålægges, når konkurrencemyndighedens afgørelse om afslutning af den administrative procedure er blevet endelig«.
- 21 § 16, stk. 1, litra c), i lov nr. 262/2017 fastsætter i det væsentlige, at såfremt der fremsættes en anmodning om adgang til dokumenter, der indeholder fortrolige oplysninger, og som indgår i den nationale konkurrencemyndigheds sagsakter, undersøger afdelingsformanden, om fremlæggelse af disse vil skade den effektive anvendelse af konkurrencereglerne. Det fremgår af denne § 16, stk. 3, at dokumenter, der indeholder fortrolige oplysninger, først kan fremlægges efter afslutningen af undersøgelsen eller efter, at den nationale konkurrencemyndighed har truffet endelig afgørelse om at afslutte den administrative procedure.

- 22 I henhold til denne lovs § 18, stk. 1, kan afdelingsformanden på de betingelser, der er fastsat i den nævnte lovs §§ 10 og 16, ligeledes pålægge fremlæggelse af beviser, efter at hovedsagen er blevet indledt.
- 23 Den samme lovs § 27, stk. 1, fastsætter, at retten inden for rammerne af en procedure i forbindelse med et erstatningssøgsmål er bundet af en anden rets, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (kontoret for konkurrencebeskyttelse, herefter »den tjekkiske konkurrencemyndighed«) og Kommissionens afgørelse om, hvorvidt der er tale om konkurrencebegrænsning, og identiteten på ophavsmanden hertil.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 24 Den 25. januar 2012 indledte den tjekkiske konkurrencemyndighed af egen drift en administrativ procedure om et muligt misbrug af en dominerende stilling begået af České dráhy, det nationale jernbaneselskab, som ejes af den tjekkiske stat.
- 25 I 2015 anlagde RegioJet, en virksomhed, som navnlig udbyder persontransporttjenester med jernbane på forbindelsen mellem Prag og Ostrava (Den Tjekkiske Republik), et erstatningssøgsmål mod České dráhy ved Městský soud v Praze (byretten i Prag, Den Tjekkiske Republik) med påstand om erstatning for en skade, der udspringer af dette selskabs adfærd, som angiveligt er i strid med konkurrencereglerne.
- 26 Den 10. november 2016 besluttede Kommissionen at indlede en formel undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 773/2004 med henblik på at vurdere, om der forelå underbudspriser, som angiveligt blev anvendt af České dráhy i forbindelse med leveringen af persontransporttjenester med jernbane i Den Tjekkiske Republik, og især strækningen mellem Prag og Ostrava (sag AT.40156 – Czech Rail).
- 27 Den 14. november 2016 suspendede den tjekkiske konkurrencemyndighed den administrative procedure uden dog formelt at afslutte den med henvisning til, at Kommissionen selv havde indledt en procedure, der ud fra et materielt synspunkt vedrørte den samme adfærd som den, der var genstand for den administrative procedure.
- 28 Den 11. oktober 2017 indgav RegioJet i forbindelse med erstatningssøgsmålet en begæring om fremlæggelse af dokumenter i henhold til bestemmelserne i lov nr. 262/2017. RegioJet anmodede navnlig om fremlæggelse af dokumenter, som den antog var i České dráhys besiddelse, især oversigter opgjort efter poster og oversigter over den offentlige jernbanetransport og regnskabsdokumenter vedrørende omfanget af dette sidstnævnte selskabs kommercielle virksomhed.
- 29 Den tjekkiske konkurrencemyndighed oplyste på grundlag af § 21ca, stk. 2, i lov nr. 143/2001, at de begærede dokumenter, som den var i besiddelse af i forbindelse med den administrative procedure, ikke kunne fremlægges, før beslutningen om at afslutte denne administrative procedure var blevet endelig. Den oplyste endvidere, at de øvrige dokumenter, som sagsøgeren havde fremsat begæring om, faldt ind under kategorien af dokumenter, der udgør et komplet sæt af dokumenter, og den nægtede at fremlægge dem med den begrundelse, at det ville kunne føre til en svækkelse af effektiviteten af politikken vedrørende bekæmpelse af overtrædelser af konkurrenceretten.

- 30 Som svar på en anmodning fra Městský soud v Praze (byretten i Prag) den 12. januar 2018 fremhævede Kommissionen den 26. februar 2018, at retten, når den udtalte sig om fremlæggelsen af bevisdokumenter, af hensyn til beskyttelsen af alle sagens parter og tredjeparters legitime interesser navnlig skulle anvende proportionalitetsprincippet og vedtage foranstaltninger til beskyttelse af sådanne oplysninger. Kommissionen anførte desuden, at de nationale retter i medfør af artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 1/2003 ikke, når de skal træffe afgørelse om spørgsmål i henhold til artikel 101 TEUF og 102 TEUF, kan træffe afgørelser, der er i strid med de af Kommissionen vedtagne afgørelser. De nationale retter skal ligeledes undgå at træffe afgørelser, som vil være i strid med en beslutning, som Kommissionen har til hensigt at træffe i en procedure, som den har indledt. Med henblik herpå blev den nationale ret anmodet om at vurdere, om det var nødvendigt at udsætte sagen.
- 31 Den 14. marts 2018 pålagde den nævnte nationale ret České dráhy at fremlægge et komplet sæt dokumenter ved at tilføre dem sagsakterne. Disse dokumenter indeholdt dels oplysninger, som dette selskab udtrykkeligt havde udarbejdet til brug i forbindelse med en procedure for den tjekkiske konkurrencemyndighed, dels oplysninger, der skulle udarbejdes og opbevares uafhængigt af den pågældende sag, f.eks. detaljerede lister over jernbaneforbindelser, kvartalsvise rapporter om den offentlige jernbanetransport eller lister over kommercielle ruter, som bliver betjent af České dráhy. Denne ret forkastede imidlertid begæringerne fra RegioJet dels om fremlæggelse af regnskabsdokumenter for České dráhys kommercielle del, herunder overensstemmelseskoder for hver strækning og togtype, dels om fremlæggelse af referater af bestyrelsesmøderne i České dráhy for september og oktober 2011.
- 32 Ved kendelse af 19. december 2018 besluttede den samme ret i henhold til § 27, stk. 1, i lov nr. 262/2017 at udsætte hovedsagen om erstatningssøgsmålet, indtil den i denne doms præmis 26 omhandlede procedure var afsluttet.
- 33 RegioJet og České dráhy iværksatte begge appel til prøvelse af kendelsen af 14. marts 2018 ved Vrchní soud v Praze (appeldomstolen i Prag, Den Tjekkiske Republik). Sidstnævnte appeldomstol stadfæstede ved kendelse af 29. november 2019 kendelsen af 14. marts 2018, og med henblik på beskyttelse af de fremlagte beviser traf den foranstaltninger bestående i, at disse sidstnævnte blev retsligt deponeret og kun ville blive forelagt for sagens parter, deres befuldmægtigede og sagkyndige i hvert enkelte tilfælde på grundlag af en begrundet skriftlig begæring med en forudgående tilladelse fra den ret, som sagen er indbragt for.
- 34 České dráhy har iværksat kassationsappel til prøvelse af denne kendelse af 29. november 2019 ved den forelæggende ret, Nejvyšší soud (øverste domstol, Den Tjekkiske Republik).
- 35 Under disse omstændigheder har Nejvyšší soud (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er en procedure, hvorefter en ret [udsteder] pålæg om fremlæggelse af beviser, på trods af, at Kommissionen samtidig har indledt en procedure med henblik på vedtagelse af en beslutning i henhold til kapitel III i [forordning nr. 1/2003], og retten på baggrund af den procedure udsætter erstatningssøgsmålet for overtrædelse af konkurrencerettens bestemmelser, i overensstemmelse med fortolkningen af artikel 5, stk. 1, i [direktiv 2014/104]?

- 2) Er fortolkningen af [...] artikel 6, stk. 5, litra a), og artikel 6, stk. 9, [i direktiv 2014/104] til hinder for national lovgivning, som begrænser fremlæggelse af samtlige oplysninger, som er fremlagt i forbindelse med en procedure efter pålæg fra en konkurrencemyndighed, herunder når det omhandler oplysninger, som procesdeltageren er forpligtet til at udarbejde og opbevare i henhold til andre retsforskrifter (eller udarbejder og opbevarer), uafhængigt af, om der er iværksat en procedure om overtrædelse af konkurrenceretten?
- 3) Kan den situation, hvorefter en national konkurrencemyndighed udsætter en sag, så snart Kommissionen indleder en procedure med henblik på vedtagelse af en beslutning i henhold til [...] kapitel III [i forordning nr. 1/2003], [ligeledes] betragtes som en afslutning af sagen på anden måde i henhold til [...] artikel 6, stk. 5[, i direktiv 2014/104]?
- 4) Er en national rets procedure, hvorefter den anvender national ret, som gennemfører [det nævnte direktivs] artikel 6, stk. 7, analogt på kategorier af oplysninger, som omhandlet i [det samme direktivs] artikel 6, stk. 5, og således træffer afgørelse om fremlæggelse af beviser med forbehold for, at spørgsmålet om, hvorvidt bevismidlerne indeholder oplysninger, som er udarbejdet af en fysisk eller juridisk person specifikt til brug for en konkurrencemyndigheds behandling af sagen (som omhandlet i [...] artikel 6, stk. 5[, litra a),] i direktiv 2014/104), først behandles af retten, efter [at] beviserne er fremlagt for denne, i overensstemmelse med [...] artikel 5, stk. 1, sammenholdt med artikel 6, stk. 5, [i direktiv 2014/104] under hensyntagen til [dette direktivs] funktion og formål?
- 5) Såfremt det ovenstående spørgsmål besvares bekræftende – skal [...] artikel 5, stk. 4, [i direktiv 2014/104] fortolkes således, at de effektive foranstaltninger, som retten råder over, med henblik på at beskytte fortrolige oplysninger, kan føre til udelukkelse af sagsøgerens eller andre parter i sagen[s] eller deres befuldmægtigedes adgang til de fremlagte beviser, inden retten endeligt fastslår, om de fremlagte beviser eller dele heraf er omfattet af kategorien af beviser i henhold til direktivets artikel 6, stk. 5, litra a)?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Anvendelsen ratione temporis af artikel 5 og 6 i direktiv 2014/104

- 36) Hvad angår anvendelsen ratione temporis af direktiv 2014/104 bemærkes indledningsvis, at dette direktiv indeholder en særlig bestemmelse, der udtrykkeligt fastsætter betingelserne for den tidsmæssige anvendelse af direktivets processuelle og materielle bestemmelser (dom af 10.11.2022, PACCAR m.fl., C-163/21, EU:C:2022:863, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).
- 37) Navnlig skal medlemsstaterne for det første i henhold til artikel 22, stk. 1, i direktiv 2014/104 sikre, at de nationale love og bestemmelser, der vedtages i henhold til artikel 21 med henblik på at overholde dette direktivs materielle bestemmelser, ikke har tilbagevirkende kraft.
- 38) For det andet skal medlemsstaterne i henhold til artikel 22, stk. 2, i direktiv 2014/104 sikre, at ingen nationale love og bestemmelser – ud over de i direktivets artikel 22, stk. 1, omhandlede – finder anvendelse på erstatningssøgsmål, der blev indbragt for en national ret før den 26. december 2014.

- 39 Med henblik på at fastlægge den tidsmæssige anvendelse af bestemmelserne i direktiv 2014/104 skal det derfor i første række afgøres, om den pågældende bestemmelse udgør en materiel bestemmelse, i hvilken forbindelse det præciseres, at dette spørgsmål, idet der ikke i artikel 22 i direktiv 2014/104 henvises til national ret, skal bedømmes ud fra EU-retten og ikke ud fra kravene i den gældende nationale ret (dom af 10.11.2022, PACCAR m.fl., C-163/21, EU:C:2022:863, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).
- 40 I denne henseende skal det for det første bemærkes, at det nævnte direktivs artikel 5 og 6 har til formål at give de nationale retter mulighed for under visse betingelser at pålægge sagsøgte eller tredjemand at fremlægge relevante beviser, som er undergivet deres rådighed, og dermed fastlægge forløbet af proceduren vedrørende et erstatningssøgsmål.
- 41 For så vidt som bestemmelserne forpligter medlemsstaterne til at give disse retsinstanter særlige beføjelser i forbindelse med behandlingen af tvister vedrørende erstatningssøgsmål for skader, der er forvoldt som følge af overtrædelser af konkurrenceretten, tilsigter de at rette op på den informationsasymmetri til ugunst for skadelidte, der principielt er kendetegnende for disse tvister, således som det er anført i 15. betragtning til direktiv 2014/104, og som gør det vanskeligere for denne person at indhente de oplysninger, der er nødvendige for at anlægge et erstatningssøgsmål (jf. i denne retning dom af 10.11.2022, PACCAR m.fl., C-163/21, EU:C:2022:863, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).
- 42 For det andet bemærkes, at eftersom artikel 5 og 6 i direktiv 2014/104 netop har til formål at gøre det muligt for sagsøgeren i sådanne tvister at kompensere for sit informationsunderskud, fører bestemmelserne ganske vist til, at denne part, når vedkommende henvender sig til den nationale ret i dette øjemed, får stillet de fordele, som parten ikke har, til rådighed. Det forholder sig ikke desto mindre således, at genstanden for disse artikler kun vedrører processuelle foranstaltninger, der finder anvendelse ved de nationale retter, og som tillægger disse særlige beføjelser med henblik på at fastlægge de faktiske omstændigheder, som parterne har påberåbt sig i tvister vedrørende erstatningssøgsmål for sådanne overtrædelser, og således ikke direkte påvirker parternes retsstilling, for så vidt som disse bestemmelser ikke vedrører betingelserne for statuering af civilretligt ansvar uden for kontraktforhold.
- 43 Det fremgår navnlig ikke, at artikel 5 og 6 i direktiv 2014/104 fastsætter nye materielle forpligtelser, der påhviler den ene eller den anden af parterne i denne type tvister, hvilket ville gøre det muligt at anse denne bestemmelse for at være af materiel karakter som omhandlet i dette direktivs artikel 22, stk. 1 (jf. analogt dom af 10.11.2022, PACCAR m.fl., C-163/21, EU:C:2022:863, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).
- 44 Det skal derfor konkluderes, at artikel 5 og 6 i direktiv 2014/104 ikke er blandt direktivets materielle bestemmelser som omhandlet i dettes artikel 22, stk. 1, og at bestemmelserne følgelig er en del af de andre bestemmelser, der er omhandlet i det nævnte direktivs artikel 22, stk. 2, da de i det foreliggende tilfælde er processuelle bestemmelser, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 29 og 34 i forslaget til afgørelse.
- 45 I anden række fremgår det af artikel 22, stk. 2, i direktiv 2014/104, at medlemsstaterne havde en skønsbeføjelse til ved gennemførelsen af dette direktiv at beslutte, om nationale regler til gennemførelse af direktivets processuelle bestemmelser skulle eller ikke skulle finde anvendelse på erstatningssøgsmål, der blev anlagt efter den 26. december 2014, men før datoen for direktivets

gennemførelse eller senest før udløbet af fristen for dettes gennemførelse, dvs. før den 27. december 2016 (dom af 28.3.2019, Cogeco Communications, C-637/17, EU:C:2019:263, præmis 28).

- 46 I den foreliggende sag fremgår det af lov nr. 262/2017, at den tjekkiske lovgiver har besluttet, at de nationale bestemmelser til gennemførelse af de processuelle bestemmelser i direktiv 2014/104 også finder direkte og ubetinget anvendelse på søgsmål, der er anlagt inden denne gennemførelsesdato, men efter den 26. december 2014. Det erstatningsøgsmål, i forbindelse med hvilket begæringen om fremlæggelse af dokumenter er blevet fremsat, blev anlagt den 25. november 2015.
- 47 Det følger af ovenstående betragtninger, at artikel 5 og 6 finder anvendelse ratione temporis på hovedsagen, og at de præjudicielle spørgsmål om disse bestemmelser derfor skal besvares.

Realiteten

Indledende bemærkninger

- 48 Det skal bemærkes, at den fulde effektive virkning af konkurrencereglerne i artikel 101 TEUF og 102 TEUF, og navnlig den fulde virkning af de i disse bestemmelser fastsatte forbud, omfatter muligheden for, at enhver kan kræve erstatning for skade påført dem som følge af en aftale eller en adfærd, der kan begrænse eller fordreje konkurrencen som omhandlet i artikel 101, stk. 1, TEUF, eller en dominerende virksomheds adfærd med karakter af misbrug som omhandlet i artikel 102 TEUF (jf. i denne retning dom af 20.9.2001, Courage og Crehan, C-453/99, EU:C:2001:465, præmis 26, og af 6.10.2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, præmis 33).
- 49 Som anført i syvende betragtning til forordning nr. 1/2003 spiller nationale domstole en afgørende rolle ved anvendelsen af konkurrencereglerne. De beskytter privatpersoners rettigheder efter EU-retten, når de træffer afgørelse i sager mellem privatpersoner, f.eks. når de tilkender personer, der har lidt skade på grund af overtrædelserne, skadeserstatning. De nationale domstoles rolle supplerer i denne forbindelse de nationale konkurrencemyndigheders.
- 50 Hvis disse retter, når de træffer afgørelse i erstatningsøgsmål i en sammenhæng, hvor der ikke foreligger nogen endelig afgørelse fra en konkurrencemyndighed om de samme faktiske omstændigheder (såkaldte »stand-alone«-søgsmål), principielt indirekte skal udtale sig om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse af konkurrencereglerne, dvs. om der foreligger aftaler, vedtagelser eller former for praksis som omhandlet i artikel 101, stk. 1, TEUF og artikel 102 TEUF, kan civile søgsmål ikke erstatte medlemsstaters og Unionens procedurer vedrørende den offentlige håndhævelse af artikel 101 TEUF og 102 TEUF, hvor det bl.a. er fastsat, som det fremgår af artikel 2 i forordning nr. 1/2003, at bevisbyrden for overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF eller artikel 102 TEUF påhviler den part eller myndighed, der gør overtrædelsen gældende.
- 51 Fortolkningen af bestemmelserne i direktiv 2014/104 om fremlæggelse af beviser kan derfor ikke føre til en omgåelse af de principper, der gælder for bevisbyrden for, at der foreligger konkurrencebegrænsende adfærd, når det fremgår, at det pågældende søgsmåls genstand ikke har en rent erstatningsmæssig karakter.

- 52 Med vedtagelsen af direktiv 2014/104 har EU-lovgiver netop taget udgangspunkt i den konstatering, hvortil der henvises i sjette betragtning til dette direktiv, om, at der på en sammenhængende måde skulle være et samspil mellem de to redskaber, altså henholdsvis offentlige myndigheders gennemførelse af EU's konkurrenceregler (*public enforcement*), og erstatningssøgsmålene for overtrædelse af disse regler i den private sektor (*private enforcement*), bl.a. i forhold til ordningerne for aktindsigt i dokumenter hos konkurrencemyndighederne, så konkurrencereglerne bliver så effektive som muligt.
- 53 Hvad angår erstatningssøgsmål for overtrædelse af konkurrencereglerne, som indledes i den private sektor, afspejler de bestemmelser, der gælder for fremlæggelse af dokumenter, i kapitel II (artikel 5-8) i direktiv 2014/104, en afvejning mellem på den ene side effektiviteten af søgsmål anlagt af konkurrencemyndighederne og på den anden side effektiviteten af erstatningssøgsmål anlagt af personer, der mener at have lidt skade som følge af en konkurrencebegrænsende praksis.
- 54 Selv om direktiv 2014/104, henset til den informationsasymmetri, der ofte kendetegner tvister vedrørende erstatningssøgsmål for skader, der er forvoldt som følge af overtrædelser af konkurrenceretten, har til formål at forbedre adgangen til beviser for ofre for konkurrencebegrænsende adfærd, som de nødvendigvis har brug for til at påvise, at deres erstatningskrav er begrundede, opstiller direktivet derfor ligeledes strenge rammer herfor.
- 55 For det første opstiller artikel 5 i direktiv 2014/104 et vist antal generelle regler for fremlæggelse af beviser i forbindelse med erstatningssøgsmål for overtrædelser af konkurrenceretten.
- 56 For det andet fastsætter dette direktivs artikel 6 særlige bestemmelser om fremlæggelse af beviser i en konkurrencemyndigheds sagsakter, som navnlig vidner om et differentieret beskyttelsesniveau på grundlag af de ønskede oplysninger, og om behovet for at sikre effektiviteten af de offentlige procedurer. Denne bestemmelse sondrer nemlig forskellige bevis kategorier.
- 57 Hvad indledningsvis angår beviserne vedrørende redegørelser til brug for bødefritagelse eller bødenedsættelse og forligsredegørelser (herefter »beviser, der er opført på den sorte liste«) bestemmer artikel 6, stk. 6, i direktiv 2014/104, at medlemsstaterne sikrer, at nationale retter på intet tidspunkt kan pålægge en part eller tredjemand at fremlægge disse beviser.
- 58 Hvad dernæst angår oplysninger, som er udarbejdet af en fysisk eller juridisk person specifikt til brug for en konkurrencemyndigheds behandling af sagen, oplysninger, som er udarbejdet af sidstnævnte myndighed og fremsendt til parterne i forbindelse med denne behandling af sagen, og forligsredegørelser, der er trukket tilbage, fastsætter artikel 6, stk. 5, i direktiv 2014/104, at nationale retter først kan pålægge fremlæggelse af disse kategorier af beviser (herefter »beviser, der er opført på den grå liste«), når en konkurrencemyndighed med vedtagelsen af en beslutning eller på anden måde har afsluttet sagen.
- 59 Endelig kan fremlæggelsen i henhold til artikel 6, stk. 9, i direktiv 2014/104 af beviser, der hidrører fra en konkurrencemyndigheds sagsakter, og som ikke falder ind under nogen af de førnævnte kategorier (herefter »beviser, der er opført på den hvide liste«), i erstatningssøgsmål pålægges når som helst med forbehold af denne artikel.
- 60 Det skal for det tredje bemærkes, at direktiv 2014/104, som det fremgår af dets artikel 5, stk. 3, og artikel 6, stk. 4, således fastsætter en særlig ordning for begæringer om fremlæggelse af beviser, inden for rammerne af hvilken disse begæringer ikke automatisk imødekommes, men hvor de vurderes i lyset af proportionalitetsprincippet og under hensyntagen til de foreliggende faktiske

omstændigheder og legitime interesser. Den nationale ret, for hvilken sagen er indbragt, skal således foretage en streng efterprøvelse af proportionaliteten, samtidig med at den efter omstændighederne tager hensyn til den udtalelse, som den pågældende konkurrencemyndighed i henhold til artikel 6, stk. 11, i direktiv 2014/104 kan forelægge for denne ret.

- 61 Det er på baggrund af disse indledende præciseringer, at den forelæggende rets spørgsmål skal besvares.

Det første spørgsmål

- 62 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 5, stk. 1, i direktiv 2014/104 skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for, at en national ret udsteder pålæg om fremlæggelse af beviser til brug for et nationalt erstatningssøgsmål ved denne ret, der vedrører en overtrædelse af konkurrenceretten, selv om en procedure vedrørende den samme overtrædelse samtidig verserer for Kommissionen med henblik på vedtagelse af en beslutning i medfør af kapitel III i forordning nr. 1/2003, som medfører, at den nationale ret udsætter den sag, der verserer for den.
- 63 Det skal indledningsvis bemærkes, at i henhold til artikel 11, stk. 6, i forordning nr. 1/2003 mister medlemsstaternes konkurrencemyndigheder deres kompetence til at anvende artikel 101 TEUF og 102 TEUF for så vidt angår de samme overtrædelser, når Kommissionen indleder en procedure.
- 64 I henhold til den nævnte forordnings artikel 16, stk. 1, mister en national ret, for hvilken der er anlagt et erstatningssøgsmål, derimod ikke automatisk sin kompetence til at anvende artikel 101 TEUF og 102 TEUF og til at træffe afgørelse om de overtrædelser, som Kommissionen behandler, fordi Kommissionen har indledt en procedure. Ifølge denne bestemmelse skal de nationale domstole nemlig for det første udelukkende afholde sig fra at træffe afgørelser, der er i strid med en afgørelse fra Kommissionen, og for det andet undgå at træffe afgørelser, som vil være i strid med en beslutning, som Kommissionen har til hensigt at træffe i en procedure, som den har indledt, og med henblik herpå vurdere, om det er nødvendigt at udsætte sagen.
- 65 Det følger desuden af en samlet læsning af bestemmelserne i direktiv 2014/104, at direktivet heller ikke pålægger medlemsstaternes nationale domstole at udsætte deres procedurer i forbindelse med de erstatningssøgsmål for overtrædelse af konkurrencereglerne, som de er forelagt, fordi der er blevet indledt en procedure for Kommissionen vedrørende de samme overtrædelser.
- 66 Selv om der skal være et sammenhængende samspil mellem offentlige myndigheders gennemførelse af EU's konkurrenceregler (*public enforcement*) på den ene side, og erstatningssøgsmål for overtrædelse af disse regler, som indledes i den private sektor (*private enforcement*), på den anden side, således som det er blevet anført i denne doms præmis 52, bl.a. i forhold til ordningerne for aktindsigt i dokumenter hos konkurrencemyndighederne, forholder det sig ikke desto mindre således, at de er af supplerende karakter, og at de principielt kan være samtidige.
- 67 I denne henseende bekræfter bestemmelserne i artikel 6, stk. 5 og 9, i direktiv 2014/104, at en procedure vedrørende et erstatningssøgsmål kan fortsætte uanset den omstændighed, at der verserer en sag for en konkurrencemyndighed. Mens de nationale retter først kan pålægge fremlæggelse af beviser, der er opført på den grå liste, når en sådan myndighed har afsluttet sin procedure (dette direktivs artikel 6, stk. 5), kan fremlæggelse af beviser, der er opført på den hvide liste »i erstatningssøgsmål pålægges når som helst« (det nævnte direktivs artikel 6, stk. 9).

- 68 I denne sammenhæng opstår således spørgsmålet, om direktiv 2014/104 er til hinder for, at en national ret udsteder pålæg om fremlæggelse af beviser i henhold til de nationale bestemmelser, som tilsigter at gennemføre dette direktivs artikel 5 og 6, til trods for udsættelsen af den nationale sag, der er indledt inden for rammerne af et erstatningssøgsmål, fordi der verserer en procedure for Kommissionen.
- 69 Det skal i denne forbindelse fastslås, at det nævnte direktiv ikke automatisk er til hinder for, at en national ret udsteder pålæg om fremlæggelse af beviser inden for rammerne af et verserende erstatningssøgsmål for en angivelig overtrædelse af konkurrencereglerne, når Kommissionen samtidig gennemfører en procedure vedrørende den samme overtrædelse, og den nationale ret har udsat sagen vedrørende erstatningssøgsmålet indtil afslutningen af Kommissionens procedure.
- 70 Når en national ret beslutter at kræve fremlæggelse af beviser med henblik på en procedure i forbindelse med et erstatningssøgsmål, der er blevet udsat, fordi Kommissionen har indledt en procedure, træffer den nemlig principielt ikke en afgørelse, der kan være i strid med en beslutning, som Kommissionen har til hensigt at træffe i en procedure, som den har indledt i henhold til artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 1/2003.
- 71 Når dette er sagt, skal det bemærkes, at selv om nationale retter kan pålægge sagsøgte eller tredjemand at fremlægge relevante beviser, som er undergivet deres rådighed, skal de gøre det under overholdelse af de krav, der følger af direktiv 2014/104.
- 72 De nationale retter, for hvilke et søgsmål er indbragt, som er forpligtet til at begrænse fremlæggelsen af beviser til det, der er strengt relevant, proportionalt og nødvendigt, skal således sikre, at en afgørelse om fremlæggelse af beviser ikke vil gribe forstyrrende ind i en konkurrencemyndigheds igangværende efterforskning af en overtrædelse af EU-konkurrenceretten. Disse retter skal derfor foretage en nøje prøvelse af den begæring, som er fremsat for dem, for så vidt angår de begærede bevisers relevans, forbindelsen mellem disse beviser og det fremsatte erstatningskrav, den tilstrækkeligt præcise angivelse af de nævnte beviser og disses proportionalitet.
- 73 Som anført i 23. betragtning til dette direktiv bør kravet om proportionalitet nøje vurderes, hvis fremlæggelsen risikerer at ødelægge en konkurrencemyndigheds undersøgelsesstrategi ved at afsløre, hvilke dokumenter der indgår i sagsakterne, eller risikerer at have negativ indflydelse på, hvordan virksomhederne samarbejder med konkurrencemyndighederne. Der bør lægges særlig vægt på at forhindre »fisketure«, dvs. ukonkrete eller for brede søgninger efter oplysninger, der sandsynligvis ikke er relevante for søgsmålets parter.
- 74 I denne henseende præciseres det i artikel 6, stk. 4, litra b), i direktiv 2014/104, at når de nationale domstole foretager en bedømmelse af proportionaliteten af et pålæg om fremlæggelse af oplysninger, skal de ligeledes tage hensyn til spørgsmålet om, »hvorvidt den part, der begærer fremlæggelse af oplysninger, gør dette i forbindelse med et erstatningssøgsmål ved en national ret«.
- 75 Det kan udledes heraf, at en national ret i forbindelse med undersøgelsen af proportionaliteten af et påbud om at fremlægge beviser, hvilken undersøgelse skal foretages omhyggeligt, navnlig når der er tale om beviser, der indgår i en konkurrencemyndigheds sagsakter, ligeledes skal tage hensyn til den omstændighed, at erstatningssøgsmålet er blevet udsat.

- 76 Selv om et påbud om at fremlægge beviser til brug for en procedure i forbindelse med et erstatningssøgsmål ikke umiddelbart henhører under de »beslutninger«, der er omhandlet i artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 1/2003, kræver både princippet om loyalt samarbejde, der er fastsat i artikel 4, stk. 3, TEU, og målet om en effektiv og ensartet anvendelse af EU's konkurrenceret, nemlig, at en national ret tager hensyn til den procedure, der verserer for Kommissionen, ved vedtagelsen af enhver beslutning eller foranstaltning, der træffes i forbindelse med en procedure i forbindelse med et erstatningssøgsmål, navnlig når denne beslutning eller foranstaltning vedrører konstateringen af, at der er tale om en identisk eller lignende overtrædelse af konkurrenceretten.
- 77 Når en ret giver parterne eller tredjemand pålæg om at fremlægge beviser i forbindelse med et erstatningssøgsmål, der er blevet udsat, fordi Kommissionen har indledt en undersøgelsesprocedure, skal den følgelig sikre, at denne fremlæggelse, som sker efter en tilstrækkeligt afgrænset og underbygget begæring, er nødvendig og proportional med henblik på sagens videre behandling.
- 78 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 5, stk. 1, i direktiv 2014/104 skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke er til hinder for, at en national ret udsteder pålæg om fremlæggelse af beviser til brug for et nationalt erstatningssøgsmål ved denne ret, der vedrører en overtrædelse af konkurrenceretten, selv om en procedure vedrørende denne samme overtrædelse samtidig verserer for Kommissionen med henblik på vedtagelse af en beslutning i medfør af kapitel III i forordning nr. 1/2003, som medfører, at den nationale ret udsætter den sag, der verserer for den. Det tilkommer imidlertid den nationale ret at sikre, at den fremlæggelse af de beviser, der anmodes om på dette tidspunkt i sagsbehandlingen, og som skal opfylde betingelserne i artikel 5 og 6 i direktiv 2014/104, ikke går ud over det, der er nødvendigt, henset til det erstatningskrav, der er indbragt for den.

Det tredje spørgsmål

- 79 Med det tredje spørgsmål, som skal behandles før det andet spørgsmål, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 5, i direktiv 2014/104 skal fortolkes således, at en national konkurrencemyndigheds udsættelse af den administrative procedure, som denne myndighed har indledt, med den begrundelse, at Kommissionen har indledt en procedure i henhold til kapitel III i forordning nr. 1/2003, kan sidestilles med denne myndigheds afslutning af denne administrative procedure »med vedtagelsen af en beslutning eller på anden måde« i denne bestemmelses forstand.
- 80 Det skal i denne henseende bemærkes, at i henhold til dette direktivs artikel 6, stk. 5, kan de nationale retter først pålægge fremlæggelse af beviser, der er opstillet på den grå liste, »når en konkurrencemyndighed med vedtagelsen af en beslutning eller på anden måde har afsluttet sagen«.
- 81 En ordlydsfortolkning af denne bestemmelse, den sammenhæng, hvori den indgår, og de formål, som den forfølger, taler for, at en udsættelse af sagen vedrørende erstatningssøgsmålet som den i hovedsagen omhandlede ikke kan sidestilles med en afslutning af sagen.
- 82 Indledningsvis betegner »udsættelse« i ordets bogstavelige forstand en midlertidig standsning af sagens behandling. Proceduren er således ikke afsluttet, for så vidt som den genoptages, når årsagen til udsættelsen forsvinder.

- 83 Dette bekræftes af 25. betragtning til direktiv 2014/104, der indeholder eksempler på afgørelser om afslutning af sagen navnlig med henvisning til de afgørelser, som Kommissionen kan vedtage i henhold til kapitel III i forordning nr. 1/2003. Det præciseres således i denne betragtning, at en sag er afsluttet f.eks. ved vedtagelse af en beslutning i henhold til artikel 5 i forordning nr. 1/2003 »undtagen beslutninger om foreløbige forholdsregler«.
- 84 Hertil kommer, at når der i direktiv 2014/104 henvises til den omstændighed, at sagen afsluttes med vedtagelsen af en beslutning »eller på anden måde«, er der tale om foranstaltninger, der med hensyn til deres indhold og deres formål vedtages, når en national konkurrencemyndighed beslutter, at det, henset til indholdet af de oplysninger, der er indsamlet i løbet af sagen, er muligt eller endog nødvendigt at træffe beslutning og afslutte denne.
- 85 Den omstændighed, at en national konkurrencemyndighed udsætter sin administrative procedure, selv om en sådan udsættelse begrundes med Kommissionens indledning af en procedure, kan således ikke sidestilles med den pågældende myndigheds afslutning af denne administrative procedure »på anden måde«.
- 86 Dernæst skal den udsættelse af den administrative procedure, der beslutes af en national konkurrencemyndighed i henhold til artikel 11, stk. 6, i forordning nr. 1/2003, ses i sammenhæng med de regler, der regulerer de parallelle kompetencer for Kommissionen på den ene side og for de nationale konkurrencemyndigheder på den anden side.
- 87 Domstolen har således fastslået, at den omstændighed, at Kommissionen har indledt en procedure, ikke varigt og permanent fratager de nationale konkurrencemyndigheder deres kompetence til at anvende den nationale konkurrencelovgivning, idet de nationale konkurrencemyndigheder genvinder kompetencen, når proceduren indledt af Kommissionen afsluttes (dom af 14.2.2012, Toshiba Corporation m.fl., C-17/10, EU:C:2012:72, præmis 79 og 80).
- 88 Desuden følger det af artikel 16, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, at medlemsstaternes konkurrencemyndigheder bevarer deres mulighed for at handle både inden for rammerne af EU-retten og inden for rammerne af den nationale konkurrencelovgivning, selv om Kommissionen selv har truffet en beslutning, forudsat at de ikke handler i modstrid med den tidligere beslutning, som Kommissionen har vedtaget (jf. i denne retning dom af 14.2.2012, Toshiba Corporation m.fl., C-17/10, EU:C:2012:72, præmis 84-86).
- 89 En udsættelse af den administrative procedure, indtil Kommissionen har afsluttet undersøgelsen i den pågældende sag, udgør derfor ikke en afslutning af denne procedure i den forstand, at der er blevet vedtaget en endelig retsakt vedrørende den pågældende overtrædelse, men skal anses for at være en foreløbig forholdsregel. Hvis Kommissionen således beslutter at afslutte dens procedure uden at træffe afgørelse om overtrædelsen, kan den pågældende nationale konkurrencemyndighed principielt beslutte at genåbne sin procedure.
- 90 Hvad endelig angår de formål, der forfølges med artikel 6, stk. 5, i direktiv 2014/104, skal det bemærkes, således som det fremgår af 25. betragtning til dette direktiv, at den beskyttelse, der finder anvendelse på beviser, der er opstillet på den grå liste, har til formål at sikre, at en fremlæggelse af dokumenter ikke ville gribe forstyrrende ind i en konkurrencemyndigheds igangværende efterforskning af en overtrædelse af EU-konkurrenceretten eller af national konkurrenceret. At tillade en fremlæggelse af beviser, der er opstillet på den grå liste, efter en af

en national konkurrencemyndighed pålagt udsættelse af proceduren, men under Kommissionens igangværende undersøgelse, kan skade effektiviteten af Kommissionens undersøgelse endog på alvorlig vis og dermed det nævnte direktivs formål.

- 91 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 6, stk. 5, i direktiv 2014/104 skal fortolkes således, at en national konkurrencemyndigheds udsættelse af den administrative procedure, som denne myndighed har indledt, med den begrundelse, at Kommissionen har indledt en procedure i henhold til kapitel III i forordning nr. 1/2003, ikke kan sidestilles med denne myndigheds afslutning af denne administrative procedure »med vedtagelsen af en beslutning eller på anden måde« i denne bestemmelses forstand.

Det andet spørgsmål

- 92 Indledningsvis bemærkes, at det som led i den samarbejdsprocedure mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, tilkommer denne at give den nationale ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Under denne synsvinkel påhviler det Domstolen efter omstændighederne ikke alene at omformulere det spørgsmål, som den forelægges, men også at inddrage EU-retlige regler, som den nationale ret ikke har henvist til i sit spørgsmål (dom af 13.10.2022, Herios, C-593/21, EU:C:2022:784, præmis 19 og den deri nævnte retspraksis).
- 93 Selv om det andet præjudicielle spørgsmål, således som den forelæggende ret har formuleret det, udtrykkeligt kun omhandler fortolkningen af artikel 6, stk. 5 og 9, i direktiv 2014/104, ønsker den, således som det fremgår af formuleringen i dens anmodning om præjudiciel afgørelse, oplyst, om dette direktiv er til hinder for vedtagelsen af bestemmelser i national ret, der udvider omfanget af oplysninger, der er undtaget fra fremlæggelse under konkurrencemyndighedens procedure. For så vidt som den skønsmargen, som medlemsstaterne har med hensyn til gennemførelsen i national ret af det nævnte direktivs artikel 5 og 6, afgrænses i det samme direktivs artikel 5, stk. 8, er det nødvendigt at omformulere det andet præjudicielle spørgsmål og udvide det til at omfatte denne sidstnævnte bestemmelse.
- 94 Det skal følgelig lægges til grund, at den forelæggende ret med det andet spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 5, stk. 8, artikel 6, stk. 5, litra a), og artikel 6, stk. 9, i direktiv 2014/104 skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning, som i henhold til dette direktivs artikel 6, stk. 5, midlertidigt begrænser fremlæggelse ikke blot af oplysninger, der er »udarbejdet« specifikt i forbindelse med en procedure, der er indledt af en konkurrencemyndighed, men også af alle de oplysninger, som er »fremlagt« med disse formål for øje.
- 95 I denne henseende skal der for det første tages stilling til formaliteten vedrørende dette andet spørgsmål, som České dráhy har rejst tvivl om, idet selskabet har gjort gældende, at dette spørgsmål er blevet fremsat for tidligt og er hypotetisk, eftersom de nationale tjekkiske domstole til dato ikke har udtalt sig om, hvorvidt de dokumenter, som České dráhy havde begæret fremlagt som beviser, var blevet udarbejdet specifikt med henblik på sagen for den tjekkiske konkurrencemyndighed eller med henblik på den procedure, som Kommissionen gennemfører.
- 96 Det er i denne henseende tilstrækkeligt at bemærke, at der foreligger en formodning for, at spørgsmål om EU-retten er relevante. Domstolen kan kun afslå at træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af en EU-retlig regel savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes

genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en sagligt korrekt besvarelse af de forelagte spørgsmål (dom af 6.10.2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, præmis 27 og 28).

- 97 Dette er ikke tilfældet i den foreliggende sag. Besvarelsen af den forelæggende rets andet spørgsmål har til formål at gøre det lettere for den at identificere de beviser, som ikke er opstillet på den grå liste, men på den hvide liste, og som i givet fald, uanset den omstændighed, at konkurrencemyndigheden ikke har afsluttet sin procedure, kan gøres til genstand for en begæring om fremlæggelse af dokumenter i henhold til de nationale bestemmelser til gennemførelse af direktiv 2014/104.
- 98 Det følger heraf, at det andet spørgsmål kan antages til realitetsbehandling.
- 99 Hvad for det andet angår realiteten har den forelæggende ret anmodet Domstolen om at tage stilling til omfanget af de oplysninger, der er omfattet af den i artikel 6, stk. 5, i direktiv 2014/104 fastsatte midlertidige beskyttelse med hensyn til de beviser, der er opstillet på den grå liste.
- 100 Den forelæggende ret har i denne sammenhæng anført, at det fremgår af ordlyden af § 16, stk. 3, i lov nr. 262/2017, sammenholdt med dennes § 2, stk. 2, litra c), at den tidsmæssige begrænsning, der gælder for fremlæggelse af beviser i den periode, hvor en konkurrencemyndighed gennemfører en procedure, finder anvendelse på alle de oplysninger, der er fremlagt for konkurrencemyndigheden med henblik på denne procedure, og ikke udelukkende de oplysninger, der er »udarbejdet specifikt« til brug for den nævnte procedure.
- 101 Det fremgår i denne henseende utvetydigt af ordlyden af artikel 6, stk. 5, i direktiv 2014/104, sammenholdt med 25. betragtning hertil, at den midlertidige beskyttelse, der ydes i henhold til denne bestemmelse, ikke vedrører alle oplysninger, der specifikt er blevet fremlagt på eget initiativ eller på konkurrencemyndighedens anmodning med henblik på en sådan procedure, men udelukkende oplysninger, der er blevet specifikt udarbejdet med henblik på en procedure iværksat af denne myndighed.
- 102 Denne konklusion bekræftes af en systemisk fortolkning af den pågældende bestemmelse.
- 103 I denne henseende skal der for det første henvises til artikel 6, stk. 9, i direktiv 2014/104, der vedrører beviser, der er opført på den hvide liste, hvorefter fremlæggelsen af beviser i en konkurrencemyndigheds sagsakter, der ikke er omfattet af den grå eller den sorte liste, i erstatningssøgsmål kan pålægges når som helst. 28. betragtning til dette direktiv belyser rækkevidden af denne bestemmelse, for så vidt som den anvender ordene »beviser, der foreligger uafhængigt af den sag, der behandles af en konkurrencemyndighed (« allerede eksisterende oplysninger»)« til illustration af beviser, hvis fremlæggelse ikke automatisk er forbudt i det nævnte direktiv, fordi de er opført på den grå eller den sorte liste.
- 104 Det skal ligeledes for det andet bemærkes, at i det samme direktivs artikel 2, nr. 17), defineres »allerede eksisterende oplysninger« som »bevis, der eksisterer uanset sagens behandling ved en konkurrencemyndighed, og uanset om disse oplysninger foreligger i en konkurrencemyndigheds sagsakter«.
- 105 Det følger af denne definition, at beviserne i sådanne sagsakter også kan være omfattet af den hvide liste. Navnlig udgør de oplysninger, som en part i proceduren er forpligtet til at udarbejde og opbevare (eller udarbejder og opbevarer) på grundlag af en anden lovgivning og uafhængigt af

proceduren om overtrædelse af konkurrenceretten, allerede eksisterende oplysninger, som de nationale retter principielt kan kræve fremlagt på et hvilket som helst tidspunkt, eftersom det drejer sig om beviser, der er opført på den hvide liste.

- 106 For det tredje og som et udtryk for tanken om, at det er hensigtsmæssigt dels at begrænse beskyttelsen af beviser omfattet af den grå og den sorte liste til de tilfælde, hvor denne beskyttelse rent faktisk er nødvendig, og dermed passende i lyset af de formål, der forfølges med direktiv 2014/104, dels at tillade en rimelig bred adgang til beviserne, fastsætter dette direktivs artikel 6, stk. 8, at hvis kun visse dele af de begærede beviser er omfattet af den sorte liste, fremlægges de resterende dele heraf, alt efter, hvilken kategori de tilhører, i overensstemmelse med de relevante stykker i det nævnte direktivs artikel 6.
- 107 For det fjerde fremgår det af artikel 5, stk. 8, i direktiv 2014/104, hvorefter medlemsstaterne kan vedtage regler, der fører til en mere omfattende fremlæggelse af beviser, med forbehold af stk. 4 og 7 i denne artikel og artikel 6 i dette direktiv, at medlemsstaterne ikke har tilladelse til i forbindelse med gennemførelsen af direktivet i national ret at nuancere betingelserne for klassificering af beviserne, når disse er opført på den grå, den sorte eller den hvide liste.
- 108 Navnlig ville en tilladelse til, at medlemsstaterne udvider omfanget af oplysninger på den grå liste, resultere i en mere begrænset fremlæggelse af beviser i strid med logikken i dette direktivs artikel 5, stk. 8. Formålet om harmonisering af det nævnte direktiv ville således blive bragt i fare, hvis medlemsstaterne på området for fremlæggelse af beviser havde mulighed for at indføre mere restriktive regler end dem, der er angivet i det samme direktivs artikel 5 og 6.
- 109 En national lovgivning, som efter anmodning fra en konkurrencemyndighed eller på eget initiativ midlertidigt begrænser fremlæggelse af alle de oplysninger, som er fremlagt i løbet af en procedure, herunder de allerede eksisterende oplysninger, er derfor ikke i overensstemmelse med artikel 6, stk. 5, litra a), og artikel 6, stk. 9, i direktiv 2014/104.
- 110 Denne konklusion indebærer ikke, at en domstol, der modtager en begæring om fremlæggelse af beviser inden for rammerne af en procedure i forbindelse med et erstatningsøgsmål for overtrædelse af konkurrencereglerne, nødvendigvis er forpligtet til at pålægge fremlæggelse af alle de dokumenter, som ikke specifikt er blevet udarbejdet med henblik på den verserende sag for konkurrencemyndigheden.
- 111 Det tilkommer nemlig i alle tilfælde den nationale ret, og endnu mere når sagen er blevet udsat, indtil den administrative procedure, der er indledt af en konkurrencemyndighed, er afsluttet, at sikre, at fremlæggelsen af de beviser, der anmodes om på dette tidspunkt i sagsbehandlingen, og som skal opfylde betingelserne i artikel 5 og 6 i direktiv 2014/104, ikke går ud over det, der er nødvendigt, henset til det erstatningskrav, der er indbragt for den.
- 112 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at det andet spørgsmål skal besvares med, at artikel 5, stk. 8, artikel 6, stk. 5, litra a), og artikel 6, stk. 9, i direktiv 2014/104 skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning, som i henhold til dette direktivs artikel 6, stk. 5, midlertidigt begrænser fremlæggelse ikke blot af oplysninger, der er »udarbejdet« specifikt i forbindelse med en procedure, der er indledt af en konkurrencemyndighed, men også af alle de oplysninger, som er »fremlagt« med disse formål for øje.

Det fjerde spørgsmål

- 113 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 5, stk. 1, i direktiv 2014/104, sammenholdt med direktivets artikel 6, stk. 5, litra a), skal fortolkes således, at disse bestemmelser ikke er til hinder for, at en national ret træffer afgørelse om en begæring om fremlæggelse af beviser og beordrer disse retsligt deponeret, idet behandlingen af spørgsmålet om, hvorvidt disse beviser indeholder »oplysninger, som er udarbejdet af en fysisk eller juridisk person specifikt til brug for en konkurrencemyndigheds behandling af sagen« som omhandlet i sidstnævnte bestemmelse, udskydes til det tidspunkt, hvor denne ret får adgang til de pågældende beviser.
- 114 Til trods for henvisningen til artikel 6, stk. 7, i direktiv 2014/104 ønsker den forelæggende ret således egentlig oplyst, om en ret kan beordre fremlæggelse af beviser, der er omfattet af dette direktivs artikel 5, stk. 1, med henblik på en vurdering af, om disse beviser indeholder »oplysninger, som er udarbejdet af en fysisk eller juridisk person specifikt til brug for en konkurrencemyndigheds behandling af sagen« som omhandlet i det nævnte direktivs artikel 6, stk. 5, litra a).
- 115 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at lovgiver i artikel 6, stk. 7, i direktiv 2014/104 hvad angår de beviser, der er opført på den sorte liste, har fastsat en mekanisme til forudgående kontrol med henblik på, at en national ret får adgang til sådanne beviser med det ene formål at sikre, at deres indhold også svarer til en »redegørelse til brug for bødefritagelse eller bødenedsættelse« eller en »forligsredegørelse« som defineret i det nævnte direktivs artikel 2, nr. 16) og 18), og at der derfor er tale om beviser, der rent faktisk er opført på den sorte liste.
- 116 Der er imidlertid ikke fastsat en sådan kontrolmekanisme hvad angår beviser, der er opført på den grå liste, som er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 6, stk. 5, i direktiv 2014/104. Dette skyldes, at beskyttelsen af de beviser, der er opført på den grå liste, til forskel fra de beviser, der er opført på den sorte liste, kun er midlertidig.
- 117 I det foreliggende tilfælde opstår spørgsmålet, om direktiv 2014/104 er til hinder for, at en national ret på grundlag af en mulighed i henhold til de gældende nationale processuelle bestemmelser, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve, kan træffe foranstaltninger med henblik på at bedømme, om de beviser, der er begæret fremlagt til støtte for et erstatningssøgsmål for overtrædelse af konkurrencereglerne, selv om den procedure, som konkurrencemyndigheden gennemfører, stadig verserer, er opført på den grå liste.
- 118 For så vidt angår hovedsagen fremgår det, at appeldomstolen har pålagt fremlæggelse af beviser, idet den på eget initiativ har fastsat en bedømmelse af spørgsmålet om, hvorvidt der blandt disse beviser fandtes beviser, som var opført på den grå liste, efter at beviserne var blevet fremlagt for appeldomstolen, men før de blev fremlagt for sagsøgeren efter en begrundet begæring fra sidstnævnte.
- 119 I denne henseende skal det fremhæves, således som det ligeledes fremgår af 21. betragtning til direktiv 2014/104, at den i dette direktivs artikel 6, stk. 5, fastsatte ordning på området for beviser, der er opført på den grå liste, har til formål at forhindre, at en afgørelse om fremlæggelse af beviser griber forstyrrende ind i en konkurrencemyndigheds igangværende efterforskning af en overtrædelse af EU-konkurrenceretten eller af national konkurrenceret.

- 120 Det følger heraf, at EU-lovgiver i det væsentlige har gennemført den i denne bestemmelse fastsatte udtømmende harmonisering af hensyn til offentlig håndhævelse af konkurrenceretten.
- 121 Forfølgelsen af et sådant formål indebærer, at hverken sagsøgere eller andre tredjeparter får adgang til de beviser, der er opført på den grå liste, før konkurrencemyndigheden har afsluttet sin procedure.
- 122 Dette formål er derimod ikke til hinder for, at en national ret ved anvendelsen af et nationalt processuelt instrument udsteder pålæg om fremlæggelse af beviser, der kan være opført på den grå liste, alene med henblik på at beordre de pågældende dokumenter retsligt deponeret og først fremlægge dem for sagsøgeren efter begæring, når retten har undersøgt, om disse dokumenter faktisk indeholdt beviser, der var opført på denne liste.
- 123 Henset til behovet for at afhjælpe den asymmetriske adgang til information og sikre en effektiv privat håndhævelse af konkurrenceretten, hvilket behov ligger til grund for direktiv 2014/104, giver dette direktiv principielt en national ret mulighed for i henhold til de gældende nationale processuelle bestemmelser at benytte et sådant nationalt instrument, der navnlig gør det muligt at forebygge en overdreven anvendelse af den i det nævnte direktivs artikel 6, stk. 5, fastsatte undtagelse.
- 124 Dette processuelle instrument kan bidrage til effektiviteten af erstatningskrav i den private sektor, samtidig med at den beskyttelse, som de beviser, der er opført på den grå liste, skal ydes, bevares, så længe konkurrencemyndigheden ikke har afsluttet sin sag på den ene eller anden måde.
- 125 Når dette er sagt, skal anvendelsen af et sådant instrument overholde de krav, der følger af proportionalitetsprincippet, således som de er præciseret i artikel 5, stk. 3, og artikel 6, stk. 4, i direktiv 2014/104.
- 126 Der skal navnlig tages hensyn til omfanget af fremlæggelsen af beviser og omkostningerne herved, relevansen af de beviser, der ønskes fremlagt til støtte for erstatningspåstanden, eller til spørgsmålet om, hvorvidt begæringen om fremlæggelse af beviser i konkurrencemyndighedens sagsakter er blevet specifikt formuleret for så vidt angår de pågældende dokumenters art, genstand eller indhold.
- 127 Således som det anføres i 23. betragtning til direktiv 2014/104, bør det undlades at imødekomme ukonkrete eller for brede søgninger efter oplysninger, der sandsynligvis ikke er relevante for søgsmålets parter. Begæringer om en generel fremlæggelse af dokumenter i en konkurrencemyndigheds sagsakter vedrørende en bestemt sag eller om en generel fremlæggelse af dokumenter forelagt af en part i forbindelse med en konkret sag skal således gøres til genstand for særlig opmærksomhed og skal ikke anses for at være forholdsmæssige.
- 128 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal artikel 5, stk. 1, i direktiv 2014/104, sammenholdt med direktivets artikel 6, stk. 5, litra a), fortolkes således, at disse bestemmelser ikke er til hinder for, at en national ret under anvendelse af et nationalt processuelt instrument træffer afgørelse om fremlæggelse af beviser og beordrer disse retsligt deponeret, idet behandlingen af spørgsmålet om, hvorvidt disse beviser indeholder »oplysninger, som er udarbejdet af en fysisk eller juridisk person specifikt til brug for en konkurrencemyndigheds behandling af sagen« i denne sidstnævnte bestemmelses forstand, udskydes til det tidspunkt,

hvor denne ret får adgang til de pågældende beviser. Anvendelsen af et sådant instrument skal imidlertid overholde de krav, der følger af proportionalitetsprincippet, således som de er præciseret i artikel 5, stk. 3, og artikel 6, stk. 4, i direktiv 2014/104.

Det femte spørgsmål

- 129 Med det femte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 5, litra a), i direktiv 2014/104 skal fortolkes således, at når en national ret udsætter behandlingen af spørgsmålet om, hvorvidt de beviser, der er begæret fremlagt, indeholder »oplysninger, som er udarbejdet af en fysisk eller juridisk person specifikt til brug for en konkurrencemyndigheds behandling af sagen«, kan denne ret i overensstemmelse med dette direktivs artikel 5, stk. 4, udelukke sagsøgerens eller andre parter i sagens eller deres befuldmægtigedes adgang til disse beviser.
- 130 Det er i denne henseende tilstrækkeligt at bemærke, at i henhold til artikel 6, stk. 5, litra a), i direktiv 2014/104 har de nationale retter ikke blot ret, men også pligt til at sikre, at en anden part i sagen ikke i løbet af en konkurrencemyndigheds behandling af sagen har adgang til oplysninger, som er udarbejdet af en fysisk eller juridisk person specifikt til brug for denne sag.
- 131 Såfremt en national ret under anvendelse af et nationalt processuelt instrument pålægger fremlæggelse af beviser, der kan være omfattet af den grå liste, med henblik på at kontrollere, om dette er tilfældet, skal den, uanset om de pågældende dokumenter indeholder fortrolige oplysninger eller ej, sikre, at en anden part i sagen ikke har adgang til disse beviser, når de er omfattet af den hvide liste, før den har fuldført denne vurdering, eller når de nævnte beviser er omfattet af den grå liste, før den kompetente konkurrencemyndighed har afsluttet sin behandling af sagen.
- 132 Det femte spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 6, stk. 5, litra a), i direktiv 2014/104 skal fortolkes således, at når en national ret under anvendelse af et nationalt processuelt instrument udsætter behandlingen af spørgsmålet om, hvorvidt de beviser, der er begæret fremlagt, indeholder »oplysninger, som er udarbejdet af en fysisk eller juridisk person specifikt til brug for en konkurrencemyndigheds behandling af sagen«, skal denne ret sikre, at sagsøgeren eller andre parter i sagen eller deres befuldmægtigede ikke har adgang til disse beviser, når de er omfattet af den hvide liste, før den har fuldført denne vurdering, eller når de nævnte beviser er omfattet af den grå liste, før den kompetente konkurrencemyndighed har afsluttet sin behandling af sagen.

Sagsomkostninger

- 133 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 5, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/104/EU af 26. november 2014 om visse regler for søgsmål i henhold til national ret angående erstatning for overtrædelser af bestemmelser i medlemsstaternes og Den Europæiske Unions konkurrenceret**

skal fortolkes således, at

denne bestemmelse ikke er til hinder for, at en national ret udsteder pålæg om fremlæggelse af beviser til brug for et nationalt erstatningsøgsmål ved denne ret, der vedrører en overtrædelse af konkurrenceretten, selv om en procedure vedrørende denne samme overtrædelse samtidig verserer for Europa-Kommissionen med henblik på vedtagelse af en beslutning i medfør af kapitel III i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [artikel 101 TEUF] og [102 TEUF], som medfører, at den nationale ret udsætter den sag, der verserer for den. Det tilkommer imidlertid den nationale ret at sikre, at den fremlæggelse af de beviser, der anmodes om på dette tidspunkt i sagsbehandlingen, og som skal opfylde betingelserne i artikel 5 og 6 i direktiv 2014/104, ikke går ud over det, der er nødvendigt, henset til det erstatningskrav, der er indbragt for den.

2) Artikel 6, stk. 5, i direktiv 2014/104

skal fortolkes således, at

en national konkurrencemyndigheds udsættelse af den administrative procedure, som denne myndighed har indledt, med den begrundelse, at Kommissionen har indledt en procedure i henhold til kapitel III i forordning nr. 1/2003, ikke kan sidestilles med denne myndigheds afslutning af denne administrative procedure »med vedtagelsen af en beslutning eller på anden måde« i denne bestemmelses forstand.

3) Artikel 5, stk. 8, artikel 6, stk. 5, litra a), og artikel 6, stk. 9, i direktiv 2014/104

skal fortolkes således, at

disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning, som i henhold til dette direktivs artikel 6, stk. 5, midlertidigt begrænser fremlæggelse ikke blot af oplysninger, der er »udarbejdet« specifikt i forbindelse med en procedure, der er indledt af en konkurrencemyndighed, men også af alle de oplysninger, som er »fremlagt« med disse formål for øje.

4) Artikel 5, stk. 1, i direktiv 2014/104, sammenholdt med direktivets artikel 6, stk. 5, litra a),

skal fortolkes således, at

disse bestemmelser ikke er til hinder for, at en national ret under anvendelse af et nationalt processuelt instrument træffer afgørelse om fremlæggelse af beviser og beordrer disse retsligt deponeret, idet behandlingen af spørgsmålet om, hvorvidt disse beviser indeholder »oplysninger, som er udarbejdet af en fysisk eller juridisk person specifikt til brug for en konkurrencemyndigheds behandling af sagen« i denne sidstnævnte bestemmelses forstand, udskydes til det tidspunkt, hvor denne ret får adgang til de pågældende beviser. Anvendelsen af et sådant instrument skal imidlertid overholde de krav, der følger af proportionalitetsprincippet, således som de er præciseret i artikel 5, stk. 3, og artikel 6, stk. 4, i direktiv 2014/104.

5) Artikel 6, stk. 5, litra a), i direktiv 2014/104

skal fortolkes således, at

når en national ret under anvendelse af et nationalt processuelt instrument udsætter behandlingen af spørgsmålet om, hvorvidt de beviser, der er begæret fremlagt, indeholder »oplysninger, som er udarbejdet af en fysisk eller juridisk person specifikt til brug for en konkurrencemyndigheds behandling af sagen«, skal denne ret sikre, at sagsøgeren eller andre parter i sagen eller deres befuldmægtigede ikke har adgang til disse beviser, når de er omfattet af den hvide liste, før den har fuldført denne vurdering, eller når de nævnte beviser er omfattet af den grå liste, før den kompetente konkurrencemyndighed har afsluttet sin behandling af sagen.

Underskrifter